

третейських судів.

Література

1. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 35. – Ст. 412.
2. Литвин Н. А. Інформаційне забезпечення діяльності третейських судів в Україні / Н. А. Литвин // Інформація і право. – 2011. – № 3(3). – С. 77-83.

УДК 341.824:338.47 (043.2)

Тучіна О. М., студентка,
Київський університет права НАН України, м. Київ
Науковий керівник: Твердохліб Ю. В., асистент

ЗАСНОВНИКИ (УЧАСНИКИ) ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

Відповідно до практики господарських судів відносно банкрутства підприємств (розглядаючи таку практику на прикладі господарських товариств – а саме товариства з обмеженою відповідальністю, як найрозповсюдженішої організаційно-правової форми підприємництва в Україні), що склалася на цей час, права засновників (учасників) таких юридичних осіб на участь у судовому процесі, вплив на такий процес та контроль діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, ліквідатора) істотно обмежені, зокрема на стадії визнання боржника банкрутом та відкриття ліквідаційної процедури щодо такої юридичної особи. Юридичні та фізичні особи, акціонери, учасники господарських товариств-боржників не мають самотійного статусу сторони чи учасника провадження у справі про банкрутство, не мають права на самотійне (від свого імені) оскарження судових рішень у справі про банкрутство тощо, а можуть виступати у справі про банкрутство лише як представники засновників (учасників, акціонерів), відповідно до правової позиції Верховного Суду України.

Уповноважена особа засновників (учасників, акціонерів) суб'єкта підприємницької діяльності – боржника є учасником у справі про банкрутство, відповідно ст. 1 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». За цією ж нормою, уповноважена особа засновників (учасників, акціонерів) боржника – особа, уповноважена загальними зборами учасників (акціонерів), що володіють більш як половиною статутного капіталу боржника, представляти їхні інтереси під час провадження у справі про банкрутство з правом дорадчого голосу. Відповідно, повноваження особи, що надалися їй загальними зборами, може засвідчити відповідний протокол загальних зборів юридичної особи, при цьому загальні збори

мають бути правомочними, а тобто відбутися за присутністю учасників, що володіють необхідним відсотком голосів у статутному капіталі [4]. Таким чином, реалізація та захист прав засновників (учасників) здійснюється через загальні збори засновників (учасників). Участь у справі вказаного представника забезпечує реалізацію ст. 41 Конституції України щодо конституційного права громадян про захист права власності [1]. Права засновників ґрунтуються на особистих немайнових правах, визначених главою 20 Цивільного кодексу України, та на належних їм корпоративних правах. Відповідно до ст. 55 Конституції України, права і свободи людини і громадянина захищаються судом, кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань [1]. Відповідно до ч. 1 ст. 167 Господарського кодексу України корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. Із акцій та часток складається статутний капітал товариства [3]. Так, відповідно до ст. 113 Цивільного кодексу України господарським товариством є юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділений на частки між учасниками; господарські товариства можуть бути створені у формі повного товариства, командитного товариства, товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерного товариства [2].

Проте, розділом III «Ліквідаційна процедура» Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» серед учасників справи про банкрутство не згадується уповноважена особа засновників (учасників) товариства, звідки на практиці витікають протилежні тлумачення судів – такий учасник має правову підставу втручатися у процедуру банкрутства чи такий учасник виключається зі складу учасників провадження про банкрутство [4].

Частиною 1 ст. 100 Цивільного кодексу України визначено, що право участі у товаристві є особистим немайновим правом і не може окремо передаватися іншій особі. Відповідно до ст. 64 Конституції України, конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. За ч. 2 ст. 272 Цивільного кодексу України фізична особа має право вимагати від посадових і службових осіб вчинення відповідних дій, спрямованих на забезпечення здійснення нею особистих немайнових прав. Згідно з ч. 1 ст. 275 цього ж Кодексу фізична особа має право на захист свого особистого немайнового права від протиправних посягань інших осіб. Захист особистого немайнового права здійснюється способами,

встановленими главою 3 цього Кодексу. За ст. 16 Кодексу суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом. Відповідно до ч. 2 ст. 38 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» щодо наслідків визнання боржника банкрутом, з дня прийняття господарським судом постанови про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури припиняються повноваження лише органів управління банкрута щодо управління банкрутом та розпорядження його майном, якщо цього не було зроблено раніше, керівник банкрута звільняється з роботи у зв'язку з банкрутством підприємства, а також припиняються повноваження власника (власників) майна банкрута – відповідно, право на управління юридичною особою передається арбітражному керуючому (розпоряднику майна, ліквідатору) про що зазначається у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

Оскільки за ч. 4 статті 91 Цивільного кодексу України цивільна правоздатність юридичної особи виникає з моменту її створення і припиняється з дня внесення до Єдиного державного реєстру запису про її припинення, а відповідно до ч. 2 ст. 104 Цивільного кодексу України юридична особа є такою, що припинилася, з дня внесення до Єдиного державного реєстру запису про її припинення – права засновників (учасників) існують по відношенню до юридичної особи до остаточного припинення її існування. Отже, при належному засвідченні своїх повноважень особа, що вповноважена протоколом повномочних загальних зборів засновників юридичної особи представляти інтереси засновників (учасників), має право звернутися до господарського суду із клопотанням про участь у справі про банкрутство навіть на стадії ліквідаційної процедури.

Відповідно до практики Європейського суду з прав людини, захист майнових прав акціонерів підпадає під дію Протоколу № 1 до Конвенції. Таким чином, відмова судами акціонерам (засновникам, учасникам) у захисті їх майнових прав порушує зобов'язання України, прийняті відповідно до Конвенції про захист прав і основоположних свобод 1950 р. та протоколам до неї, ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», відповідно до якого суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Європейського суду з прав людини як джерело права.

Література

1. Конституція України: [Закон України: офіц. текст: станом на 15 травня 2014 року] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України: [Кодекс: офіц. текст: станом на 27 вересня 2014 року] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
3. Господарський кодекс України: [Кодекс: офіц. текст: станом на 24 липня

2014 року] // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.

4. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 22 грудня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 32-33. – Ст. 413.

УДК 346.9(043.2)

Усенко Ю. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Козирєва В. П., к.ю.н., доцент

ПОНЯТТЯ ГОСПОДАРСЬКОГО СПОРУ В УКРАЇНІ

Нині правова наука вивчає всі сучасні судові системи, проте роблячи акцент на господарській юрисдикції, вчені досліджують поняття порядку вирішення господарських спорів. Тому на сьогодні проблема дослідження поняття господарського спору досягла великого розмаху. Таким питанням присвятили праці процесуалісти України: Т. Є. Абов, М. О. Абрамов, О. А. Беляневич, М. Клеандров, К. Кочев, В. К. Мамутов, Л. Молдован, У. Москва, Л. М. Ніколенко, Ю. К. Осипов, А. Й. Осетинський, О. П. Подцерковний, Д. М. Притика, В. С. Щербина та ін.

Визначення поняття «господарський спір» має важливе наукове та практичне значення, оскільки визначення характеру спірних правовідносин безпосередньо впливає на визначення підвідомчості спору. Такої думки дотримуються вищевказані вчені, проте О. Бринцев пропонує взагалі відмовитись від категорії «господарський спір». Науковець посилається на те, що визначати окремі категорії правових спорів через сутність діяльності, під час якої вони виникають, із подальшим визначенням особливого порядку вирішення їх неправомірно [1, с. 17].

Важливість визначення поняття «господарський спір» обумовлена також тим, що Господарський процесуальний кодекс України не містить визначення згаданого поняття, а виходячи з приписів ст. 1 ГПКУ, можна дійти висновку про те, що господарські суди розглядають усі спори за участі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців [2].

ГПКУ не містить визначення господарського спору, а пропонує невичерпний перелік окремих категорій справ, які належать до господарської юрисдикції.

Господарський спір має свою власну структуру, до якої входять: сторони господарського спору, предмет господарського спору, протиріччя сторін щодо предмету (існування або відсутність права та його